

საბჭოთა საბჭოთა

ს.ს.ს.რ.
სსრკის
ფრთხილად
ფრთხილად

→ შინაგარეული ←

- ი. ვარციხელი.—პროკურორის მნიშვნელოვანი ამოცანები სოფელად.
  - თ. დოლიძე.—როგორ უნდა მუშაობდეს მაზრის პროკურორი.
  - ა. კაკარავა.—სისხლ. სამ. კოდ. 199 მუხლის შეფარდების შესახებ.
  - ი. როინაშვილი.—სისხლის სამართლის პროცესის გამარტივების გარშემო.
  - გ. ტატიშვილი.—სამკურნალო ხასიათის სოციალურ დაცვის ღონისძიებების შეფარდების გარშემო.
  - კ. შიქელაძე.—ქონებრივი პასუხისმგებლობა კომლისა სხვის უფლებების დარღვევისათვის.
- ტერმინოლოგიის მასალებისათვის.**
- პ. ქავთარაძე.—თვით მასალა.
- კრამტიკოსის შენიშვნები.**
- გ. ხადალაშვილი.—სახალხო სასამართლოების შესახებ.
  - ვ. გეგუაძე.—სასამართლოს დადგენილებით ბინის თუ ოთახის გაქირავების აკრძალვის შესახებ.
  - ა. გეგუაძე.—აწერილი სახლის შეფასების შესახებ.
- კანონმდებლობის მიმოხილვა.**
- ოფიციალური ნაწილი.**

№ 10

15 მაისი

1928

1928 წლის 1 იანვრიდან

გამოდის ს. ს. ს. რ. იუსტიციის სახელმწიფო კომისიის
ორგანიზებული ორგანო

„საბჭოთა სამართალი“

„საბჭოთა სამართალი“ ისახავს მიზნად გაუწიოს იდეური ხელმძღვანელობა იუსტიციის მუშაკებს და გააშუქოს სასამართლო-სწავლებრივი საკითხები, როგორც თეორიული აგრეთვე პრაქტიკული ხასიათისა საბჭოთა კანონმდებლობის და ხელისუფლების პოლიტიკის ძირითადი პრინციპების მიხედვით.

„საბჭოთა სამართალი“ დიდ ყურადღებას აქცევს სასამართლო მუშაობის პრაქტიკულ მხარეს და დაეხმარება სასამართლოს დარგში ყველა ომუშავეთ საანადო მასალის მიწოდებით. ადამი საკითხების განმარტებით, სასამართლო პრაქტიკის მიმოხილვით, კოდექსების სხვა და სხვა მუხლების ახსნა-განმარტებით და კომენტარებით

„საბჭოთა სამართალი“ დიდ ყურადღებას მიაქცევს აგრეთვე სასამართლო დაწესებულებებში ბიუროკრატიზმთან ბრძოლას და დაუნდობლად ამხელს იუსტიციის მუშაკთა უარყოფით მხარეებს.

ჟურნალში დათმობილი აქვს ადგილი კენიტიანციარულ, სამილიციო და სისხლის სამართლის სამკვამო მილიციის მუშაობას.

გარდა თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის წერილებისა ჟურნალში არის აგრეთვე შემდეგი განყოფილებები:

საბჭოთა კანონმდებლობის მიმოხილვა, სასამართლოს ცხოვრება, ქრონიკა, გიგლიოგრაფია, იურიდიული დახმარება (კითხვა-პასუხი), ოფიციალური ნაწილი (დადგენილებები, განმარტებები, ინსტრუქციები, ცირკულარები), ფოსტა, განცხადებები და სხვ.

შერჩეული თანაგრძობლები შემდეგი კენსაკები:
(ანბანზე)

აღხოვი ა., ამალლობელი ს., ანდრონიკაშვილი ლ., ბაზოვი გ., გაბაშვილი დ., გალუსტიანი ა., დოლიძე თ. ვარდანიანი ს., ვარძიელი ი., ვაჩიშვილი ა., იუზბაშვილი გ., კაჭარავა ა., კოსტავა ა., კუსიკოვი ა., ლუნკევიჩი გ., მახარაძე ფ., მესხიშვილი შ., მიქელაძე კ., ნანეიშვილი გ., ნუცუბიძე შ., პავლიაშვილი ი., პლეტნიკოვი კ., როინაშვილი ი., რცხილაძე გ. სიჭინავა ი., სურგულაძე ი., ტალახაძე ი., ტატიშვილი ე., ქავთარაძე პ., ქორქაშვილი მ., შავერდოვი ა., შურლია ლ., ჩხეიძე ს., ჯაფარიძე ს. და სხვ.

პასუხისმგებელი რედაქტორი: ი. ვარძიელი

სარედაქციო კოლეგია: ა. კაჭარავა, თ. დოლიძე, პროფ. შ. ნუცუბიძე, ი. როინაშვილი, ს. ჯაფარიძე, კ. მიქელაძე, პ. ქავთარაძე

ხელის მოწერის ფასი: წლიურად—10 მან., 6 თვით—5 მ. 50 კაპ., 3 თვით—3 მ. ფასი თითო ნომრისა—50 კაპ.

სამ თვეზე ნაკლები ხელისმომწერა არ მიიღება.

რედაქციის და კანტორის მისამართი: ტფილისი, ტრიბუნალის ქ. № 32 ტელეფონი № 13—68.

34(05)

613. პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

საბჭოთა საბჭოთა

არაქსიის და კანტორის
მისამართი:

ტფილისი, ტრიბუნალის
ძ. № 32

ტელ. № 13-68

ხალისმოყვარის უსი:

წლიურად — 10 მან.
6 თვით — 5 მ. 50 კ.
3 თვით — 3 მ.
1 ნომერი 50 კ.

№ 10

15 მაისი 1928 წ.

№ 10

პროკურორის გნიუვნელოვანი ზომისაჲი სოფლად.

პროკურორის მუშაობის პრაქტიკამ უკანასკნელ წლებში დაგვანახა, რომ პროკურორი ადგილობრივ მოკლებულია შესაძლებლობას როგორც ფიზიკურად ისე ორგანიზაციულად, შეასრულოს ის აუარებელი მოვალეობანი ზედამხედველობის მხრივ, რომელიც მას აწევს როგორც სასამართლო-საგამომძიებლო, ისე საერთო ზედამხედველობის დარგში. სრულიად ნათელია, რომ ერთი პროკურორი მაზრაში ვერ გასწვდება ზედამხედველობის ყველა ობიექტებს და ბუნებრივია, რომ ამ მრავალფეროვან ობიექტებში, რომლებიც შეეხებიან საბჭოთა აღმშენებლობის თითქმის ყველა დარგებს, მაზრის პროკურორი იბნევა, წვრილდება და მის ყურადღების გარეშე რჩებიან პირველ ხარისხოვანი და პოლიტიკური ამოცანები. ეს მით უმეტეს დაუშვებელია ეხლა, როდესაც ჩვენ წინაშე საერთოდ და იუსტიციის ორგანოების წინაშე კერძოდ, სდგანან უაღრეს მნიშვნელობის ამოცანები ნაკარნახევი XIV და XV პარტყრილობების მიერ. საბჭოთა წითელ პროკურატურის მოვალეობას სოფლად შეადგენს პირველ რიგში ამ ამოცანების განხორციელებისათვის ხელის შეწყობა და აცილება ისეთ მოვლენებისა, რომელნიც პირდაპირ თუ არა პირდაპირ აფერხებენ პარტიის და ხელისუფლების მორიგ პოლიტიკის გატარებას სოფლად. მოკლედ პარტიის მთავარი ამოცანები გამოიხატება:

- 1) ღარიბ და საშუალო გლეხობის კავშირის განმტკიცებაში.
  - 2) კულაკის ეკონომიურ და პოლიტიკურ იზოლიაციაში.
  - 3) კოოპერაციის ზრდის, თანამედროვე სოციალურ ეკონომიკაში მისი პოლიტიკ. წონის და ეკონომიურ როლის აწევაში, როგორც მშრომელ გლეხობის კოოპერაციულად დარაზმვის მიზნით, ისე კერპო-კაპიტალისტურ მეურნეობის წინააღმდეგ საბრძოლველად.
  - 4) სოფლის და ქალაქის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაციის გაღრმავებაში.
  - 5) ფართო მშრომელ მასების აქტივობის გაძლიერებაში, მათი საბჭოთა აღმშენებლობაში მაქსიმალურად ჩაბმვაში.
  - 6) ბიუროკრატისმის და ვოლოტიკის წინააღმდეგ სასტიკ ბრძოლაში და სხვა.
- ამიტომ საერთო ზედამხედველობის დარგში მეთლი სიმძიმე პროკურატურამ უნდა გადაიტანოს ჩვენი მუშაობის ისეთ დარგებზე, რომელნიც დღევანდელ პოლიტიკურ ამოცანებს შეიცავენ სოფლად. ჩვენის აზრით უმთავრესი მომენტები, რომელნიც არ უნდა ასცილდნენ პროკურორის ყურადღებას—არიან:

ელემენტების წინააღმდეგ და ღარიბ გლეხობის დაცვას, პროკურორმა თავის სოფლად გასვლის დროს უნდა შეისწავლოს, გამოამყლავნოს და მიიღოს ზემები, რათა გლეხობის ღარიბნაწილის უფლებები არ იქმნეს შეზღუდული, მიიღოს ზომები, რათა ღარიბ გლეხობის და განსაკუთრებით მოკვამავრეთა უფლებები მაქსიმალურად იქნეს დაცული, მათი ძიებანი სასამართლოში მიმართული იყვნენ სწორედ და განხილული დაუფვიანებელი და კლასიური პრინციპების მონთხონილებების დაცვით.

2) პროკურორმა თავის რაიონის ფარგლებში თვალყური უნდა ადევნოს კოოპერაციის ცხოვრებას, რათა ადგილი არ ქონდეს „ყალბ კოოპერაციებს“ არსებობას, სადაც ვითომდა კოოპერაციულ შეკავშირების ნიღბის ქვეშ მოქმედობენ კულაკური ელემენტები.

3) ზედამხედველობის წესით თვალყური ადევნოს რათა კოოპერაციულმა ორგანოებმა ღარიბ გლეხობის კოოპერაციაში შეკავშირებისათვის არსებული ფონდები არ გამოიყენონ სხვა რომელიმე დანიშნულებისათვის.

4) იმავე წესით პროკურორმა უნდა თავის დროზედ გაუწიოს კონტროლი ადგილობრივ ფინანსიურ ორგანოებს იმ მხრივ, რათა ადგილობრივ სასოფლო სამეურნეო გადასახადის გაწერის და აკრფის დროს დაცული იქნეს სათანადო კანონი, განსაკუთრებით იმ ნაწილში, რომელიც შეეხება ღარიბ გლეხობის განთავისუფლებას ამ გადასახადიდან.

5) შეუწყვეტელი ბრძოლა მიწის ყიდვა-გაყიდვის წინააღმდეგ, რა ფორმებითაც ის არ ხდებოდეს, აგრეთვე გამოამყარავება იჯარის და ქვე-იჯარის კანონის დარღვევის შესახებ.

6) თვალყურის დევნა, რათა არ იქნეს დარღვეული დადგენილებები იმ შეღავათების შესახებ, რომლითაც სარგებლობენ ღარიბი გლეხები მიწათმოყვობის დარგში და რათა სწორად გატარდეს ადგილობრივ საადგილმამულო ორგანოების მიერ წესები მიწის იარაღის გაცემის შესახებ გამჭირავებელ პუნქტებიდან.

უნდა აღვნიშნოთ აქვე, რომ პროკურატურის მუშაობაში ან სრულიად სუსტად ან სულ არ ტარდება პოლიტიკური მუშაობა, რაც შეადგენს საპროკურატურო ზედამხედველობის უმნიშვნელოვანეს დარგს. საბჭოთა პროკურატურას, როგორც მუშურ გლეხურ სახელმწიფოს და კომუნისტურ პარტიის პოლიტიკურ გეზის გამტარებელს, დაკისრებული აქვს ბილი პოლიტიკური ამოცანები, განსაკუთრებით სოფლად. ამ მუშაობის გასაძლიერებლად საჭიროა, რომ პროკურატურამ, როგორც ცენტრში ისე განსაკუთრებით ადგილობრივ მიაქციოს უმთავრესი ყურადღება მასების წინაშე პროკურატურის მოქმედების და ამოცანების შესახებ მოხსენებებით გამოვსვას,

ამავე კრებებზე სხვადასხვა უფრო საჭირობორტო საკითხების უფლებრივი მხრივ გაშუქებას, რევოლიუც. კანონიერების მდგომარეობის პრესაში გაშუქებას (მათ შორის კედლის გაზეთებში) და ამავე მხრივ მეტად სასურველია, რომ დრო გამოვიხატოთ პროკურორმა, მოსამართლის დახმარებით მოაწყოს ხოლმე „კითხვა-პასუხის“ საღამოები, სადაც თავის თავად წამოიჭრებთან მშრომელთათვის არსებითი ხასიათის საკითხები, რომლებსაც პროკურორი-მოსამართლე გააშუქებენ ჩვენი რევოლიუციური კანონების და მიმდინარე პოლიტიკის თვალსაზრისით.

თავის მუშაობაში პროკურორი უნდა დაუკავშირდეს მთელ რიგ ადგილობრივ ორგანიზაციებს, რომლების გარეშე მისი მუშაობა ვერ მოიტანს სათანადო ნაყოფს.

1. მასებთან დაახლოების მიზნით, ამ მასების ჩამოსათვის რევ. კანონიერების საქმეში, პროკურორი ვალდებულია დაუკავშიროს თავისი მუშაობა პირველ რიგში ისეთ ორგანიზაციებს, რომელნიც საბჭოთა საზოგადოებრივობას წარმოადგენენ: ასეთია სოფლად პირველ რიგში საბჭოები და კერძოდ „უფლებრივ ადმინისტრაციული სექციები“ რომელთა დაარსება მათთან განზრახულია ახლო მომავალში.

2. სოფლად ყოფნის დროს პროკურორი ვალდებულია იქონიოს მკიდრო კავშირი ადგილობრივ ღარიბ და საშუალო გლეხობის აქტივთან და მათ ორგანიზაციებთან. ამ კავშირს არ უნდა ჰქონდეს შემთხვევითი ხასიათი, არამედ იგი უნდა ჩამოყალიბდეს ორგანიზაციულად ისე რომ გლეხობის ამ ორგანიზაციებს არ ეკარგებოდეს საშუალება თითოეულ საჭიროების დროს მიმართონ ხოლმე პროკურორს.

3. მშრომელ ელემენტების—მოჯამაგირეების ინტერესების დაცვის დარგში, პროკურორმა უნდა დაიკავოს მუდმივი კავშირი მიწის და ტყის მუშაკთა კავშირთან და შრომის ორგანიზაციებთან ცენტრში და ადგილობრივ.

4) რევოლიუციურ კანონიერებისათვის აგრეთვე, და განსაკუთრებით ბიუროკრატისმის და ვოლოკიტის წინააღმდეგ ბრძოლას გატარების საქმეში პროკურატურისათვის აუცილებელია შეკავშირება მუშათა და გლეხთა ინსპექციის ორგანოებთან ადგილობრივ.

5) თავის თავად (ქხადია, რომ პროკურორი ვალდებულია იქონიოს სალი და ნორმალური კონტაქტი მაზრის აღმასკომთან და მის პრეზიდენტთან, ისწრებოდეს აღმასკომის და პრეზიდენტის ყველა სხდომებს, იმ მიზნით, რათა აღმასკომის და პროკურორის მუშაობა წარმოებდეს შეთანხმებულად და პროკურორს შეეძლოს ააცილოს აღმასკომს ისეთი დარღვევები (მათ შორის სეკულარული დარღვევები) რომელნიც ეწინააღმდეგებიან კანონის მოთხოვნებისას. თემის აღმასკომის სხდომებს პროკურორი დაესწრება იმდენათ რამდენათაც ეს მასთვის შესაძლებელი იქნება ხოლო აუცილებლად უნდა დაესწროს მაშინ, როდესაც დასმოლია რომელიმე უფლებრივი საკითხი და ან საკითხი რომელიც განსაკუთრებულ მნიშვნელობისაა ან და როდესაც საკითხი დასმოლია თვით პროკურორის მიერ.

აი ის მთავარი დარგები ადგილობრივ საბჭოთა მუშაობასა, რომლებზედაც საპროკურორო ზედამხედველობა აუცილებლად უნდა წარმოებდეს, თავის თავად ცხადია, რომ ეს ფრიალ მნიშვნელოვანი მუშაობა პროკურორს არ შეუძლია ჩატაროს თუ 1) მას არ ექნება გაცნობილი და შეთავსებული ჩვენი პარტიის და ხელისუფლების მორიგი პოლიტიკური ამოცანები სოფლად, ეს ამოცანები აღნუსხულია პარტიის XIV და XV პარტიკრილობების დარღვევების დარღვევებში და საბჭოთა ხაზით კი მთელ რიგ მნიშვნელოვან დეკრეტებში და აქტებში. ამ მორიგ ამოცანების სწორი გაგებისაგან დამოკიდებულია

პროკურორის (საერთოდ ყველა ორგანოების) ისეთი მოღვაწეობა, რომელიც ხელს შეუწყობს პარტიის პროგრამის განხორციელებას სოციალისმის აღმშენებლობის საქმეში. 2) თუ პროკურორს არ ექნება მიზანშეწონილი გეგმა თავისი მუშაობისა, რათა მის მრავალფეროვან მოღვაწეობაში ადგილი არ ქონდეს არევდარეგას, გადასროლ-გადმოსროლას, ნერვიულობას და მუშაობა წარმოებდეს მაქსიმალური ნაყოფიერებით, როგორც საქმისათვის ისე იმ მხრივ, რომ თვით პროკურორის შრომა და ენერგია უბრალოდ არ იფლანგებოდეს. ბოროტმოქმედებათა წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში პროკურატურამ უნდა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ამ მუშაობის უმნიშვნელოვანეს მომენტებს.

ჩვენს დღევანდელ პირობებში განსაკუთრებულ ყურადღებით და მეთოდებით უნდა სწარმოებდეს ბრძოლა:

1) სახელმწიფო და კოოპერატიული ქონების გამლანგველთა და გამტაცებელთა წინააღმდეგ. ასეთი საქმეების შესახებ გამოძიება უნდა ხდებოდეს ყოველ რიგს გარეშე და დაკვირვებით; პროკურორმა უნდა გამოიჩინოს მაქსიმალური უნარიანობა, როგორც გამოძიების პროცესში ისე სასამართლოში საქმის გარჩევის დროს.

2) მევახშეთა წინააღმდეგ. მევახშეობა სოციალურად ფრიალ მაგნე მოვლენათ უნდა ჩათვალოს თანამედროვე პირობებში, რადგან მევახშეს (ვაჭარს, კულაკს) აქვს რა ეკონომიური საშუალებანი ღარიბი გლეხის დამონაგების, ის ცდილობს მოაქციოს თავის თბიქტი პოლიტიკურ გაკლენის ქვეშა. ამ მხრივ ბრძოლა მევახშის წინააღმდეგ არის ერთერთი მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ამოცანა.

3) მკვლელობის წინააღმდეგ—საერთოდ და განსაკუთრებით კი თუ ეს მკვლელობა აღმოცენებულია სისხლის ალების ნიადაგზე,

4) შრომის კანონის დამრღვევთა წინააღმდეგ,

5) იმ თანამედრობრივ ბოროტმოქმედთა წინააღმდეგ, რომელნიც ჩიჩქს ცხებენ ხელისუფლების ავტორიტეტს, სახელს უტევენ მას, მშრომელ მოსახლეობაში (ხელისუფლების გადაქცევა, ადმინისტრაციული თავაზუვებულება ან ძალადობა, მექრთამეობა, მშრომელი ხალხის უფლებების შეზღუდვა და სხვა),

6) ქურდობის წინააღმდეგ, განსაკუთრებით, სოფლად სამუშაო საქონლის, საწარმოო იარაღის სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ქონების და სხ.,

7) იმ ბოროტებათა წინააღმდეგ, რომელნიც წარმოიშობიან ძველი მამაპაპეული ყოფაცხოვრების მანერ ჩვეულებებიდან, რომელნიც ხელს უშლიან თანამედროვე სოციალურ და ეკონომიურ განვითარების ნორმალურ წინაგლას და აფერხებენ ახალი პოლიტიკური—კულტურული ამოცანების გატარებას სოფლად (მკვლელობა სისხლის ალების ნიადაგზე, ქალის დამონაგება, ქალის გატაცება, არა სრულწლოვანთა გათხოვება, ქალის შესყიდვა ცოლად, ექიმაშობა და სხვა).

8) მიწის ყიდვა-გაყიდვის წინააღმდეგ,

9) ტყის გაჩენას წინააღმდეგ.

აი დაახლოებით ის მნიშვნელოვანი ხასიათის ბოროტმოქმედებანი, რომელსაც ჩვენ ვხედავთ სოფლად და რომელსაც უნდა მიექცეს პროკურორის განსაკუთრებული ყურადღება. რასაკვირველია არის მრავალი დეტალები, რომელთა განხილვა ამ წერილის საგანს არ შეადგენს, მაგრამ ჩვენ ჯერჯერობით შევიხებით მხოლოდ უაღრესი მნიშვნელობის ამოცანებს, რომელთა სწორი გატარება სოფლად პროკურორის მიერ—ნაქარნახეია ჩვენი პარტიისა და ხელისუფლების მიერ.

როგორ უნდა გუზაგზნას მხარის პროკურორი

3.

მესამე მთავარი მოვალეობა მხარის პროკურორისა არის კულტურული მუშაობის წარმოება. პროკურორი მხარეში უბრალო „ჩინოვნიკი“-ის ფიგურას არ უნდა წარმოადგენდეს. პროკურორისათვის, მით უმეტეს მხარეში, მარტო კანონების ცოდნა საკმარისი არ არის. ის ყველა საკითხში საკმაოდ უნდა ერკვეოდეს და მათ გადაწყვეტაში თვალსაზრისი როლს უნდა თამაშობდეს. პროკურორი სხვა ამხანაგებისაგან განსხვავებული არ უნდა იყოს, პირიქით ის ადგილობრივ ამხანაგებთან უნდა იყოს დაახლოვებული და საკმარის ნიადაგზე დამყვარებული. ის მხარეში ერთ-ერთი თვალსაზრისი პარტიულ მუშაკად უნდა ითვლებოდეს, რაც, რასაკვირველია, თვით პროკურორის პიროვნებაზე და მის პოლიტიკურ ცნობადობაზე არის დამოკიდებული. სამწუხაროთ ამ ხნით ყველა მხარეში ჯერ კიდევ კარგად ვერ არის საქმე. ჩვენ ღრმად დარწმუნებული ვართ მომავალში მდგომარეობა გაუმჯობესდება. როგორც საბჭოთა, ისე პარტიული ხაზით ჩატარებულ ყველა კამპანიაში მხარის პროკურორი აქტიურ მონაწილეობას უნდა ღებულობდეს. ამით ის უშუალოთ ეცნობა მასის სულიერ განწყობილებას, უახლოვდება მას და ნაყოფიერ ნიადაგს ამზადებს სოფლად რევოლუციური კანონიერების განსამტკიცებლად და გასამაგრებლად. სამკითხველო, სკოლა, კოოპერაცია, გზების გაყვანა, პოლიტწრეების მოწყობა და მეცადინეობა, თეატრი, სოფლკორების და მუშაკორების მოძრაობაში მონაწილეობის მიღება და სხვა. აი ის სამუშაო ასპარეზი სოფლად, სადაც მხარის პროკურორი სხვა ამხანაგებთან ერთად უნდა ტრიალებდეს და აწარმოებდეს ენერგიულ მუშაობას, მაგრამ იმ პირობით, რომ მთლად ამ მუშაობაში არ გაითქვამს და არ დაიფიცოს ის მთავარი მოვალეობა, რომელიც მას ხელისუფლების მიერ დაკისრებული აქვს და რომელზედაც ჩვენ წინა ორ წერილში ვილაპარაკეთ.

დიდი ყურადღება მხარის პროკურორმა სოფლკორების და მუშაკორების მუშაობას უნდა მიაქციოს. მასთან უნდა ქონდეს უშუალო კავშირი და ცდილობდეს კორესპონდენტთა ეს მოძრაობა გააანსაღდეს და დადგეს მკვიდრ ნიადაგზე. პროკურორი სოფლკორებთან და მუშაკორებთან ხშირად უნდა მართავდეს საუბარს სოფლად რევოლუციური კანონიერების განმტკიცებაზე, უხსნიდეს მათ, თუ რა როლის თამაში შეუძლიათ მან ამ სფეროში და როგორი მჭიდრო კავშირი უნდა იყოს საერთოდ პროკურატურისა და მათ შორის. პროკურორმა უნდა იცოდეს, რომ მუშაკორი და სოფლკორი მას ეხმარება კანონიერების განმტკიცების საქმეში. ისინი სოფლად დაშვებულ უკანონობას, შეცდომას, დაუდევრობას და ჩადენილ ბოროტებას პრესის ფურცლებზე საქვეყნოთ ამჟღავნებენ, რასაც პროკურორი ვაფცივებით უნდა აღვივებდეს თვალყურს და ღებულობდეს ამა თუ იმ საჭირო ზომებს. ეს მუშაობა, რასაკვირველია, ყოველთვის ტარდება მხარის პარტიულ კომიტეტთან შეთანხმებით და მისი უშუალო ხელმძღვანელობით, მხარის პროკურორი კი ვალდებულია სამხარეო კომიტეტში თავის დროზე დააყენოს საჭირო საკითხები, აილოს ინიციატივა სოფლკორების და მუშაკორების მოძრაობის გასაჯანსაღებლად და განსამტკიცებლად.

მხარეში რევოლუციური კანონიერების პროპაგანდა-აგიტაციის საქმეს მხარის პროკურორი უნდა ხელმძღვანელობდეს. ის ამის შესახებ სამხარეო კომიტეტში თავის დროზე უნდა აყენებდეს საკითხს და მისი ხელმძღვანელობით და დახმარებით ატარებდეს მას ცხოვრებაში. ჩვენი კოლექსები ჯერ კიდევ ფართე მოსახლეობისათვის გაუცნობელია. ძველი რეჟიმის დროს ძველ კანონებს გლეხი ასეთე იცნობდა. ეს იმიტომ, რომ

კანონები საუკუნოებით შექმნილი იყო და მის მიმწვავეს რამოდენიმე ასეული წლების განმავლობაში თავის თავზე გრძობდა თვითეული გლეხი. ჩვენს საბჭოთა კანონს კი საქართველოში მხოლოდ 4-5 წლის ისტორია აქვს. ამ ხნის განმავლობაში, რასაკვირველია, ფართე მოსახლეობა მას კარგად ვერ გაიცნობდა, მაგრამ, უნდა ითქვას სიმართლე, რის გაკეთებაც შეიძლებოდა ამ მხრივ, ის სამწუხაროთ არ გაკეთებულა. ეჭვს გარეშე, ამ მართლ პროკურორი ვერაფერს გახდებოდა. რევოლუციური კანონიერების განმტკიცების მიზნით პროპაგანდა-აგიტაციის წარმოების საკითხის მოწესრიგება—ეს საერთო საკითხი არის. ამას ყურადღება უნდა მიაქციოს როგორც ცენტრალურმა, ისე ადგილობრივმა პარტიულმა და საბჭოთა ორგანოებმა პირველ რიგში. ჩვენ გლეხობას საბჭოთა მიწის კანონი უნდა გავაცნოთ. ამ მიზნით საჭირო არის პერიოდულად არა მიტინგებზე მოხსენებების გაკეთება, არამედ სისტემატურიად საუბრების მოწყობა. ვინ უნდა იყოს ამის ინიციატორი? რასაკვირველია, მხარის პროკურორი. ის ამ საკითხს თავის დროზე უნდა სვამდეს საძაზრო კომიტეტში და ყველა ამხანაგის დახმარებით და სამხარეო კომის ხელმძღვანელობით ატარებდეს მას ცხოვრებაში. ერთი სიტყვით ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მხარის პროკურორთან ერთად ჩვენი კანონების პოპულიაროზაციის საკითხს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს.

იმ მიმდევ და სავასუხისმგებლო მოვალეობის შესრულებას, რომელზედაც ჩვენ ეხლა და წინა წერილებში ვილაპარაკეთ, მხარის პროკურორი ვერ შესძლებს, თუ მას ადგილობრივი ხელისუფლება შესაფერ დახმარებას არ აღმოუჩინს. ეს უკანასკნელი უნდა ცდილობდეს პროკურორის ატორიტეტის ამაღლებას შრომითი მასის თვალში. პროკურორი უეჭველად (სანამ ის პროკურორია) უნდა იყოს როგორც სამხარეო კომიტეტის, ისე სამხარეო აღმასკომის პრეზიდენტი წევრი, თუ ის ამ ორგანოების წევრობის ღირსი არ არის, მაშინ არც პროკურორად ვარკა და დაუკონებლივ უნდა მოიხსნას. ეს კარგად უნდა დაიხსომონ ადგილობრივმა ამხანაგებმა. ჩვენ დრამატულული ვართ ვასაბჭოების მერვე წელზე ისინი ამ საკითხს მოავგარებენ და არავითარ გაუგებრობას პროკურორსა და დანარჩენ ამხანაგებს შორის ომავალში ადგილი აღარ ექნება.

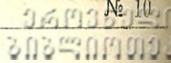
განსაკუთრებული ყურადღება მხარის პროკურორმა თვითგანვითარებას უნდა მიახმაროს. მოვალეობის ასრულება, პირადი ატორიტეტის აწევა და სხვა ბევრად დამოკიდებულია პროკურორის მომზადებაზე. ჩვენი პროკურორები არ არიან უმაღლესი ცოდნით აღჭურვილნი, მათ უმთავრესად დაბალი განათლება აქვთ, მაგრამ ეს იმის არ ნიშნავს, რომ დაბალი განათლების მქონეს არ შეეძლოს საქმის რიგიანად წარმართვა და ღირსეულად თავის მოვალეობის შესრულება. ამას ისინი შესძლებენ, მაგრამ საჭიროა დიდი ენერგია და საქმისადმი სიყვარული. საჭიროა ცოდნით დანიტრირება, მეცადინეობა, ერთი სიტყვით თვითგანვითარება და მაშინ ყველა დამარკოლება მოვალეობის ფრონტზე ექნება გადალახული.

მხარის პროკურორის თვითგანვითარებისათვის ძალიან ცუდი პირობები აქვს. ერთად-ერთი საშუალება—ეს წიგნებისა და ჟურნალ-გაზეთების კითხვა არის. რა საშუალებაც არის, იმით უნდა დაეკმაყოფილდეთ, მაგრამ ზოგიერთი ჩვენი პროკურორი სრულად არ არის დანიტრირებული გაეცნოს იურიდიულ წიგნებს და ჟურნალს. ეს სამწუხარო მოვლენა არის და მას ბოლო უნდა მოეღოს. მარტო კოლექსის გაცნობა საქმეს ვერ უშველის, საჭიროა მეტი მეცადინეობა, მეტი კითხვა. ყველაფერი ეს კარგია, მაგრამ სად არის თავისუფალი დრო? იკითხავს ზოგიერთი პროკურორი. ადამიანი რაც უნდა დატვირთული იყოს, დღეში ერთი-ორი საათის დროს მაინც კი იშოვნის თვითგანვითარებისათვის. ჩვენ ვფიქრობთ, თუ სურვილია ყველაფრის გაკეთება შეიძლება.

თ. დოლიძე.

რე შემადგენლობას. ასეთი მდგომარეობა უკარგავს ყოველგვარ ღირებულებას ოქმში შეტანილ ჩვენებას და იძლევა უარყოფით შედეგს. მართლაც, საქმეში ხომ უკვე მოიპოვება მოწმის ჩვენება, რომელიც მან მოიცამოკლებების ან წინასწარი გამოძიების დროს. მოწმე რომ სასამართლოში არ გამოცხადებულიყო და სასამართლოს სხდომაზე წაეკითხათ მოწმის მიერ წინასწარ გამოძიების დროს მიცემული ჩვენება, მოსამართლე უფრო ადვილად გაერკვეოდა ამ ჩვენებაში, ვიდრე მაშინ, როდესაც ამასთან ერთად მას აწვდიან კიდევ ახალ ჩვენებას, რომლის ჩამორთმევაში მას არ მიუღია მონაწილეობა და რომელიც შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს მოწმის მიერ წინასწარი წარმოების დროს მიცემულ ჩვენებას. თუ მოწმე არ დაესწრო სასამართლოს სხდომას, სასამართლოსთვის მეტად ძნელი იქნება ამ წინააღმდეგობათა ერთმანეთში შეთანხმება. მეორე მხრივ ყოველგვარი მნიშვნელობა ეკარგება სისხ. სამ. საპრ. კოდექსის 291 მუხლს, რომლის ძალით საერთო წესად არის მიღებული, რომ დაკითხულ მოწმეს არ შეუძლიან დასტოვოს სასამართლოს დარბაზი სასამართლო გამოძიების დამთავრებამდე. ყველასთვის ნათელია თუ რა აზრი აქვს აღნიშნული მუხლის მოთხოვნას, რომლის დარღვევას შეუძლიან მართლმსაჯულებას დიდი ზიანი მიაყენოს.

უკეთეს აღნიშნული ნოველის მომხრეებს მხედველობაში ჰქონდათ საქმის უსაფუძვლო გადადებასა და მის საბოლოო გადაწყვეტის გაჭინაურებასთან ბრძოლა, საჭიროა აღნიშნოს, რომ ბრძოლისთვის არჩეულია მეტად უხეირო საშვალება.

ასეთი საშუალება ძირს უთხრის სისხლის სამართლის პროცესის ფრიად არსებით პრინციპს და გამოიწვევს პრაქტიკულად მეტად უარყოფით შედეგებს მატერიალური კემარიტების გამოაშკარავებისათვის ხელის შეწყობის თვალსაზრისით; იგი ართულებს პროცესს მოწმეთა ახალი ჩვენებით, რომელიც ვერავითარ შემთხვევაში ვერ გაუწევს მოსამართლეს მოწმის პირადი, დაკითხვის მაგიერობას.

ამის ნაცვლად საქმეების უსაფუძვლოდ გადადებასთან საბრძოლველად საჭიროა მიღებულ იქნეს პრაქტიკული ღონისძიებანი. საბრძოლველო დასკვნის შედგენის დროს მოწმეთა სიაში არ უნდა იქნეს შეტანილი ისეთი მოწმეები, რომელთა სამსჯავრო სხდომაზე გამოცხადდება ზედმეტია. მოწმის სასამართლოში გამოუცხადებლობის შემთხვევაში სამსჯავრო სხდომა არ უნდა გადაიდოს, უკეთეს არ გამოცხადებულ მოწმის ან მოწმეთა პირადი გამოცხადება არ წარმოადგენს აუცილებელ საჭიროებას, განსაკუთრებით კი ისეთ შემთხვევაში, როდესაც გამოცხადდენ სხვა მოწმეები, რომელთა დაკითხვით შეიძლება შეიფაროს ის ნაკლი, რაც გამოწვეულია პირველ მოწმეთა გამოუცხადებლობით. არ უნდა გადაიდოს სამსჯავრო სხდომა, აგრეთვე იმ შემთხვევაშიც, როდესაც სასამართლო დარწმუნებულია, რომ არ გამოცხადებული მოწმეები, შეიძლება მეორე დაბარებაზედ არ გამოცხადდენ — სასამართლო სხდომაზე. მხარეთა ზუამდგომლობა მოწმეების გამოუცხადებლობის გამო საქმის გადადებისა და ახალ მოწმეების დაბარების შესახებ (სისხლის სამართ. საპრ. კოდექსის 271 და 272 მუხ.) ყურადღებით უნდა იქნეს შეფასებული საქმის გარემოებათა მიხედვით და მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ის გარემოება, რომ გადაწყვეტა საკითხისა საქმის მოსმენის გაგრძელებისა ან მისი გადადების შესახებ დაბარებულ მოწმეთა გამოუცხადებლობის გამო ან ახალ მოწმეთა დაბარების შესახებ, წარმოადგენს სასამართლოს დისკრეტულ უფლებას.

შედარება სამოქალაქო პროცესთან ვერ არის დამაჯერებელი. ჩვენ ზედმეტად მივგაჩნია იმაზედ ლაპარაკი, რომ ისინი განსხვავდებიან ერთი-მეორისაგან თავის თვისებით და მნიშვნელობით, რაც იწვევს ამ პროცესების მიმდინარეობის სხვადასხვაობას. ეს დაიკავებდა ბევრ ადგილს, მაგრამ ერთი კი ყოველგვარ ეჭვს გარეშეა, სახელ

დობრ ის, რომ უშუალოდ პრინციპს სისხლ. სამ. პროცესში ეძლევა მთავარი და უაღრესი მნიშვნელობა; გარდა ამისა სამოქალაქო პროცესში არ იცის წინასწარი წარმოება და ამრიგად სასამართლოში სამოქალაქო საქმეზე გამოცხადებული მოწმე პირველად იძლევა თავის ჩვენებას ამა თუ იმ ცალკე გარემოების დასადასტურებლად.

მოყვანილი მოსაზრებანი გვაძლევენ უფლებას ვიფიქროთ, რომ აღნიშნული სიახლის შეტანას სისხლის სამართლის პროცესში შეუძლიან გამოიწვიოს ფრიად სახიანო შედეგები.

ი. როინაშვილი.

სამკურნალო ხასიათის სოხიალურ და სვის ღონისძიების უზარღვევის გარეშე.

ჩვენ ვიცით, რომ ვინც დანაშაულს ჩაიდენს ქონიკული სულით ავითმყოფობისა ან დროებით სულიერ შერყევის დროს, ან ისეთ ავითმყოფურ მდგომარეობაში, როდესაც არ შეეძლო თავისი მოქმედებისათვის ანგარიში გაწვია, ან ვერ განაგებდა თავის მოქმედებას, აგრეთვე იმას, ვინც, თუმცა მოქმედებდა სულიერი თანასწორობის დროს, მაგრამ განაჩენის გამოტანის დროისთვის კი სულით ავით გახდა, — ასეთ პირს სამკურნალო ხასიათის ღონისძიება უნდა შეეფარდოს (ს. ს. კ. 12 მუხლი).

ვიცით ისიც, რომ საერთოდ სოციალური დაცვის ღონისძიების შეფარდების უფლება აქვს სასამართლოს ან სხვა რომელიმე ამისათვის კანონით დაწესებულ ორგანოს, როგორც, მაგალითად, სახ. პოლიტკურ სამმართველოს, არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიისა და სხვ. მითთვის კანონით განსაზღვრულ ფარგლებში. ახლა იბადება საკითხი, როგორ უნდა მოვიქცეთ ჩვენ იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმე ამა თუ იმ ბრალდებულის წინააღმდეგ სასამართლომდის ვერ აღწევს, სწორედ ზემოთ აღნიშნულ მიზეზის, სახელდობრ ბრალდებულის სულით ავითმყოფობის, ან რომელიმე სხვა გარემოების გამო. რომელიც აღნიშნულია ამავე ს. ს. კ. 12 მუხლში, ე. ი. ერთის მხრივ, ჩვენ გვყავს სახეზე ბრალდებულის, მაგალ. რომელიმე შიმიე დანაშაულის ჩამდენი, მხოლოდ მეორეს მხრივ კი, შეკრფილ მასალის მიხედვით ცხადია, რომ ბოროტ-მოქმედება ჩადენილია მის მიერ არაშესრაც მდგომარეობაში, ან და ბრალდებული ჩაყარდა ასეთ მდგომარეობაში დანაშაულის ჩადენის შემდეგ, მოკლევის ან და წინასწარ გამოძიების სტაღიაში. მართლაც, ასეთი ხასიათის საქმეებში შეიძლება სასამართლომდის არ მივიდეს. ამაზედ კანონის პირდაპირ მითითებას ჩვენ ვპოულობთ ს. ს. ს. კ. 200 და 201 მუხლებში, რომელნიც აძლევენ ასეთ საქმეების მოსპობის უფლებას აგრეთვე პროკურორსაც. მაშასადამე ჩვენ ვხედავთ, რომ ერთის მხრივ, თუ ამა თუ იმ ბრალდებულის საქმეში მიადწია სასამართლომდის და ეს უკანასკნელი დარწმუნდა, რომ ბრალდებული მოქმდობდა დანაშაულის ჩადენის დროს არ შესარაც მდგომარეობაში, ან და ასეთი ჩაყარდა სასამართლოს მიერ განაჩენის გამოტანამდე, — სასამართლომ უნდა გადასწყვიტოს საკითხი, რამდენად საჭიროა სამართალში მიცემულის წინააღმდეგ მიღებულ იქნეს სოციალური სამკურნალო ღონისძიება (იხ. სისხ. სამ. საპრ. კოდექსის 322 მუხ.) ასეთ შემთხვევაში მაშასადამე სასამართლომ შეუძლია აურჩიოს პასუხისგებაში მიცემულს სამკურნალო ხასიათის ღონისძიება თანახმად ს. ს. ს. კ. 12 და 25 მ. მ., მხოლოდ მეორეს მხრივ კი, თუ საქმე, ასეთივე პირობებში სამართლომდის არ მიადწია და იგი მოსობილ იქმნა პროკურორის მიერ ს. ს. ს. კ. 200 ან 201 მუხლის ძალით, არავითარ სოციალურ დაცვის ღონისძიებ

ლოთ სხვა ვალდებულებაზედაც, თუ კი ეს უკანასკნელი არ ეწინააღმდეგება კომლის მიზანს.

მეთაურის მიერ აღებული ვალისათვის კომლის პასუხისმგებლობა არ შეიძლება იქნეს იმაზე დამოკიდებული, ვალი მოხმარდა თუ არა კომლის საჭიროებას. სხვა ფრივ არ შეიძლება გავიგოთ მოყვანილი დებულება კანონისა, სადაც არ არის იმის განსაზღვრა, რა საფუძველზე უნდა იმოქმედოს მეთაურმა, რომ მის მიერ კომლის საჭიროებისათვის აღებული ვალისათვის კომლმა აგოს პასუხი. ამ დარღვევების თვალსაზრისით კომლის პასუხისმგებლობა არის მაშინაც, როცა ვალი აღებულია კომლის სხვა წევრის მიერ კომლის საჭიროებისათვის. აქედან ცხადია, რომ კანონი არ მოითხოვს, რომ კომლის მეთაურს გარიგების დასადგებად ჰქონდეს რწმუნებულობა. მაგრამ კომლის მის საჭიროებისათვის ვალის აღება კომლის მეთაურის და მის წევრის მიერ სხვადასხვა პირობებით განისაზღვრება, რათა ასეთმა ყოფაქცევამ გამოიწვიოს კომლის ქონებრივი პასუხისმგებლობა. ყველა შემთხვევაში, როცა ვალი აღებულია კომლის საჭიროებისათვის კომლის წევრის თუ მის მეთაურის მიერ და ეს მოხმარებულია კომლის საჭიროებისათვის, კომლი პასუხისმგებელია ამ ვალისათვის.

მაგრამ აქედან იმ დასკვნის გამოტანა არ შეიძლება, რომ კომლმა მხოლოდ მაშინ უნდა აგოს პასუხი, თუ ეს ვალი, კომლის მეთაურის მიერ აღებული, მოხმარდა კომლის საჭიროებას. ეს რომ დაუფუძვალ, გაუგებარი იქნება კანონის ის დებულება აღებული ვალისათვის კომლის პასუხისმგებლობის შესახებ, სადაც გატარებულია გარჩევა იმ შემთხვევებს შორის, როცა ვალს იღებს კომლის წევრი ან მისი მეთაური. გარდა ამისა იმის დაშვება, რომ კომლმა აგოს პასუხი მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მეთაურის მიერ აღებული ვალი იქნა მოხმარებული მეურნეობის საჭიროებისათვის, ყოველგვარ მნიშვნელობას დუკარავს მეთაურს და ჩააყენებს იმ პირობებში, რომლებიც კრედიტს უხსნიან კომლის მის მეთაურის სახით, ისეთ მდგომარეობაში, როდესაც არაავითარი გარანტია არ იქნება ვალი განაღდონ. კრედიტორს ვერ დაევალება, რომ მოვალის წარმომადგენლის მიერ აღებული ვალის მრწმუნებულზე გადაცემას თვალყური ადევნოს. — კრედიტორზე ასეთი მოვალეობის დაკისრება არ იძლევა იმის შესაძლებლობას, რომ კრედიტორმა იქონიოს საქმე უშუალოდ მოვალის წარმომადგენელთან. კომლი რომ გავხადოთ მოვალეთ თვითონ იმოქმედოს ვალის ასაღებად, მისთვის, კომლისათვის შეიქმნება უხერხულობა განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, როცა კომლი მრავალრიცხოვანია. კომლის ყველა წევრი იძულებული გახდება მიიღოს მონაწილეობა ხელშეკრულების დადებაში ან თავისი გადაწყვეტილებით, რაც უნდა იქნეს შემოწმებული ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლის მიერ, დაავალოს მის ამა თუ იმ წევრს მისი სახელით დასდოს ხელშეკრულება გარეშე პირობებთან. კანონმდებელს, როგორც სჩანს, არ სურდა ასეთი გართულება შეექმნა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას ის ჩამოაყალიბებდა სხვა ფორმაში და არ იქნებოდა საჭირო ხაზის გასმა იმისათვის, რომ კომლის მეთაური არის კომლის წარმომადგენელი სამეურნეო-საოჯახო საქმეში და რომ კომლის მეთაურს შეუძლია მეურნეობას აენოს, თუ მას ის უხერხოდ მიჰყავს. ამას ისიც ემატება, რომ გარჩევა, გატარებული, როგორც უკვე იყო აღნიშნული, ორ შემთხვევის შორის, როცა ვალი აღებულია კომლის ჩვეულებრივი წევრის მიერ და როცა ასეთი აღებულია კომლის მეთაურის მიერ. თუმცა ამ შემთხვევაში ლაპარაკია იმაზე, რომ კომლი არ აგებს პასუხს იმ ვალისათვის, რაც აღებულია კომლის წევრის და მის მეთაურის მიერ პირადი საჭიროებისათვის, მაგრამ თუ დადებით ფორმაში ჩამოვაყალიბებთ საკითხს, როდის არის კომლი მოვალე განსაკუთრებული თვისი ქონებიდან ის ვალი, რაც აღებულია კომლის წევრის ან მისი მეთაურის მიერ, უნდა მივიღოთ იმ დასკვნამდე, რომ კომლის მეთაურის მიერ კომლის საჭიროებისათვის აღებული ვალი უნდა იქნეს გასტუმრე-

ბული კომლის ქონებიდან მიუხედავად იმისა, იყო თუ არა ეს ვალი მოხმარებული კომლის საჭიროებისათვის. მაგრამ ასე ვერ დავაყენებთ საკითხს მაშინ, როცა ვალი აღებულია კომლის ჩვეულებრივი წევრის მიერ და ის არ არის გადაცემული კომლისათვის ან მოხმარებული კომლის საჭიროებისათვის. აქ უნდა გავწიოს ანგარიში იმ ფაქტს, გადაეცა თუ არა კომლს მისი წევრის მიერ აღებული ვალი. იმ შემთხვევაში, როცა ვალი აღებულია კომლის წევრის მიერ, კომლის პასუხისმგებლობისათვის საჭიროა ორი გარემოება, რომლებიც უნდა იქნენ ერთად, ერთმანეთთან უშუალო კავშირში განხილული, რომ პასუხისმგებლობის დასაბუთება იქნეს საფუძველიანი. პირველი გარემოება ისაა, რომ კომლის არაუფლებამოსილი პირის მიერ აღებული ვალი კომლის საჭიროებისათვის, მეორე კი ისაა, რომ ასეთი მიზნით აღებული ვალი გადაეცა კომლს ან მოხმარდა კომლის საჭიროებას. თუ კი კომლის წევრის მიერ იქნა აღებული ვალი კომლის საჭიროებისათვის და ასეთი გადაეცა კომლს, კომლი ვერ განთავისუფლდება ქონებრივი პასუხისმგებლობისაგან.

4.

კომლის ქონებრივი პასუხისმგებლობა შეიძლება წარმოსდგეს არა მარტო იმ ვალდებულებებიდან, რომლებიც საფუძველი აქვთ ხელშეკრულებებში, არამედ იმ ვალდებულებებიდანაც, რომლებიც წარმოიშობებიან სხვის ქონებისათვის მავნებლობის მიყენების საფუძველზე. აქ კომლის პასუხისმგებლობისათვის საჭიროა, რომ უშუალო კავშირი იყოს იმ მოქმედებისა, რითაც მიყენებულია სხვის ქონებისათვის ზიანი, და ამ ზიანს შორის. ეს პრინციპი მოქმედობს მიუხედავად იმისა, ვის მიერ არის მიყენებული ზიანი სხვის ქონებისათვის, კომლის მეთაურის, მის წევრის თუ ისეთი პირის მიერ, რომელიც მოქმედებდა კომლის საკეთილდღეოდ თანახმად უკანასკნელის ნებისა. კომლის მეთაურის და მის წევრის მიერ სხვისთვის მიყენებული ზარალისათვის კომლი აგებს პასუხს იმ შემთხვევაშიც, თუ ისინი მოქმედობდნენ კომლის სამეურნეო ინტერესის განხორციელების მიმართულებით. ასეთ მოქმედებას აქვს ადგილი არა მარტო მაშინ, როდესაც სასოფლო სამეურნეო სამუშაო სრულდება, არამედ მაშინაც, როცა არის საჭიროება, რომ საერთო სამეურნეო მუშაობის ნაყოფი იქნეს დატული. როცა მიზეზი კომლის წევრის მოქმედების წარმომადგენს, საკითხი კომლის პასუხისმგებლობის შესახებ მარტივად წყდება. ეს მოქმედება უნდა იყოს ან სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოს პროცესის ნაწილი ან უნდა გამოხატავდეს კომლის მეურნეობის დაცვას. მაგრამ როცა ეს მოქმედება არა კომლის წევრის მოქმედებაა, ეს უკანასკნელი უსათუოდ უნდა იყოს სასოფლო სამეურნეო სამუშაოს შემადგენელი ელემენტი, რომ სხვისთვის მავნებელი შედეგი ამ მოქმედებისა კომლს დაეკისროს. კომლის პასუხისმგებლობისათვის გარდა მიზეზობრივი კავშირისა მოქმედებას და ზიანის შორის, საჭიროა, რომ გარეშე მოქმედება არ იყოს განზრახვი.

როცა ჩვენ გვაქვს საქმე კომლის მეთაურის თუ სხვა წევრის მავნებელ მოქმედებასთან, საკითხი კომლის პასუხისმგებლობის შესახებ ვერ გამოიწვევს აზრთა სხვაობას და დავას, თუ კი ეს მოქმედება სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოს ელემენტი შეადგენს ან და მეურნეობის დაცვას წარმოადგენს. კომლის თვითიველი წევრი მოვალეა მიიღოს მონაწილეობა მეურნეობაში და იხმაროს ყოველგვარი ღონისძიება, რათა დატული იქნეს კომლის მეურნეობა. ეს არა მარტო წევრის მოვალეობაა, არამედ მისი უფლებაც მაგრამ თუ სხვის ქონებისათვის მავნებელი მოქმედება შესრულებულია კომლის სამეურნეო სამუშაოში ჩამბული პირის მიერ, ამ შემთხვევაში კომლის პასუხისმგებლობა უნდა დასაბუთდეს შედეგით. კომლი განსაზღვრულ პირობაში იწვევს გარეშე პირს სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოს შესასრულებლად. ამ პირის მუშაობა სწარმოებს კომლის წევრთან თუ წევრებთან ერთად. კომლის

მეთაური ხელმძღვანელობს ამ სამუშაოს. აქედან ცხადია, რომ ქონებრივი პასუხისმგებლობა დამხმარე პირის მოქმედებით მიყენებული ზარალისათვის კომლს უნდა დაეკისროს, რა ხან ეს სამუშაო ტარდება მის მეთაურის ხელმძღვანელობით და უკანასკნელს მოეთხოვება თვალყურის დევნება და წინდახედულობა, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია დაჭირავებული პირის მოქმედების თავიდან აცილება.

კომლის ქონებრივ პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებულია საკითხი იმის შესახებ, კომლის კრედიტორების პრეტენზიების დასაკმაყოფილებლად შესაძლებელია თუ არა გადახდევინება იქნეს მიქცეული მთელ მის ქონებაზე. მიწის სამართალში ამ საკითხზე პასუხს ვერ ვპოულობთ, თუმცა მასში მოცემულია საკითხის გადაწყვეტისათვის საფუძვლები. იმ საკანონმდებლო აქტებისათვის მიმართვა, რომლებიც უშუალოდ ეხებიან ამ საკითხს, იძლევა საშუალებას გადავწყვიტოთ ეს საკითხი მიწის სამართალში მოცემულ საფუძვლების მიხედვით; ხსენებულ საკანონმდებლო აქტების შორის პირველი ადგილი უკავია გადასახადების გადახდევინების შესახებ დებულებას, რომელიც აშკარავებს ამ საკითხში კანონმდებლის პოლიტიკას. ხსენებულ დებულებასთან გვერდით სდგას სამოქ. სამ. საპრ. კოდექსი, რომელიც განსაზღვრავს მოვალის ქონებაზე გადახდევინების მიქცევის შესაძლებლობას კრედიტორების პრეტენზიების დასაკმაყოფილებლად. როგორც პირველი, ისე მეორე საკანონმდებლო აქტი გამოხატავენ იმ პოლიტიკას, რომლის მიზანია განსაკუთრებული მფარველობა გაუწიოს კომლის მეურნეობას, რამდენადაც მას დავალებული აქვს ხელი შეუწყოს საწარმოო ძალთა განვითარებას. სახელმწიფო ხელს უწყობს კომლის მეურნეობის განვითარებას და მფარველობას უწყევს მას იმ მიზნით, რომ მისთვის შესაძლებელი იქნეს მეურნეობის წარმოება. კომლის მეურნეობის წარმოების გასაადვილებლად და ამასთან დაკავშირებით საქვეყნო ინტერესის (საწარმოო ძალთა განვითარება) განსახორციელებლად სამართალში ვატარებულა ის პოლიტიკა, რომელიც შეუძლებლად სთვლის, რომ კომლის კრედიტორების პრეტენზიების დასაკმაყოფილებლად მის, კომლის ისეთ ქონებაზე იქნეს მიქცეული გადახდევინება, რომელიც დააუქმლურებს მეურნეობას, ხოვ შემთხვევაში კი შეუძლებლად გახდის სასოფლო მეურნეობის წარმოებას.

მიწის სამართლის კოდ. სათანადო მუხლები იძლევიან ფუძველს იმისათვის, რომ სწორედ იქნეს გადაწყვეტილი საკითხი, თუ როგორ უნდა იქნეს გადახდევინება მიქცეული კომლის ქონებაზე, რომ დატული იქნეს საქვეყნო ინტერესები და მათთან დაკავშირებული კომლის ინტერესიც. კომლს აქვს ისეთი ქონება, რომლის განკარგულება დაპირობებულია ერთ გარემოებით. კომლს არ შეუძლია გადასხვისოს ზოგიერთი ქონება ისე, რომ ის მიწას არ აეცალოს, თუ კი არ იქნა შესრულებული გასხვისებისათვის აუცილებელი პირობა, რომ ის მიწა, რომელზედაც ეს ქონებაა, უნდა გადაიცეს სათანადო წესით იმ პირს, რომელსაც სურს ეს ქონება შეიძინოს. კომლის განკარგულების უფლების ასეთ შეზღუდვაში ვატარებულა ის პოლიტიკა, რომ მიწა ერთისაგან მეორეზე უნდა გადავიდეს კანონით დაწესებულ წესის თანახმად და სახელმწიფოს სათანადო ორგანოების მეშვეობით. ასეთ ქონებას ეკუთვნიან შენობები, ნაგებობანი, ნათესი და ნარგავი. კომლს არ შეუძლია მათი გასხვისება ისე, რომ მიწას არ აეცალოს, თუ კი ის მიწა, რომელზედაც ეს ქონებაა, სახელმწიფომ არ გადასცა ქონების შემძენს, ვიდრე ქონების გასხვისება მოხდებოდეს. ასეთი ქონების საჯარო ვაჭრობით ვაყიდვა იმ პირობით, რომ ის მიწას არ აეცალოს, იქნება საადგილმამულო პოლიტიკის საწინაღმდეგო მოქმედებათ. კრედიტორის პრეტენზიების დასაკმაყოფილებლად იძულებითი წესისათვის მიმართვას შეუძლია გამოიწვიოს ქონების საჯარო ვაჭრობით ისე ვაყიდვა, რომ მიწას არ აეცალოს. ამ ქონების ისეთ პირობებზე გადასვლას, რო-

მლებსაც ჩვეულებრივი წესით არ აქვთ უფლება—ის მიწა, რომელზედაც ეს ქონებაა, მიიღონ შრომითი სარგებლობისათვის. გარდა ამისა ასეთი ქონების საჯარო ვაჭრობაში გაშვება დაუშვებელია იმის გარანტიაც რომ იყოს, რომ მასში მონაწილეობას მიიღებენ ისეთი პირები, რომლებსაც უფლება აქვთ მიიღონ მიწა შრომით სარგებლობაში. ამ შემთხვევაში გარდა მიწის გადაცემის საერთო წესის დარღვევისა შეიძლება იქნეს წესა მიწის დაქმნა ფილებისა, რაც გათვალისწინებულია მიწის კოდექსის 145 მუხლში და მის შენიშვნაში.

იმ ნივთებიდან, რომლის გასხვისება შესაძლებელია ისე, რომ მიწას აეცალოს, უნდა გამოვეყოთ ისეთი საგნები, რომელზედაც გადახდევინების მიქცევა კომლის კრედიტორების პრეტენზიების დასაკმაყოფილებლად შეუძლებელია, თუნდაც ის იყიდებოდეს საჯარო ვაჭრობით ადგილიდან ასაღებად და სხვა ადგილზე გადასატანად. ასეთ საგნებს ეკუთვნიან საცხოვრებელი შენობები. საკავშირო მთავრობის მიერ გამოცემულ დებულებით გადასახადის გადახდევინების შესახებ არ შეიძლება გადახდევინების მიქცევა გადასახადის ასანაზღაურებლად კომლის საცხოვრებელ შენობებზე. ამ აკრძალვაში ვატარებულა ის პოლიტიკაც, რომ კომლი იძულებითი წესით არ უნდა იქნეს ჩაყენებული ისეთ მდგომარეობაში, რომ ის მოკლებული იქნეს შესაძლებლობას, რომ გაუძღვეს თავის მსურნეობას. ვაყიდვა საჯარო ვაჭრობით კომლის საცხოვრებელი შენობისა, მოაკლებს კომლს ერთ იმ საშუალებათაგანს, რომლებიც უზრუნველყოფენ სასოფლო მეურნეობის ნაკეთიერად წარმოებას. აქედან ცხადია შემდეგი: რა ხან კანონმდებელი შეუძლებლად სთვლის გადახდევინების მიქცევას კომლის საცხოვრებელ შენობაზე სახელმწიფო გადასახადის მისაღებად, ასეთი აკრძალვა უნდა ვავარდევოთ სხვა პრეტენზიებზეც, რადგან არ შეძლება არსებითად უპირატესობა მიეცეს სხვა პრეტენზიას სახელმწიფო გადასახადის წინაშე გადახდევინების მიქცევის სფეროში და ამიტომ კომლის საცხოვრებელ შენობები უნდა ჩაითვალოს ისეთ საგნათ, რომელზედაც არ შეიძლება გადახდევინება იქნეს მიქცეული სხვა პრეტენზიების დასაკმაყოფილებლად.

გარდა ამისა ხსენებულ დებულებაში განსაზღვრულია კომლის სხვა ქონების მინიმუმი, რომელიც თავისუფალია გადახდევინების მიქცევისაგან. ასეთ მინიმუმათ ითვლება: 1) იმ რაოდენობით სურსათი, რაც საჭიროა ახალ მოსავლამდე, 2) სასოფლო-სამეურნეო (სულიერი და უსულიო) ინვენტარი თვითნებურ მეურნეობაზე შემდეგი რაოდენობით: ერთი სახნისი, ერთი გუთანი, ერთი თარეხი, ერთი ძროხა, ერთი ცხენი ან და ერთი აქლემი ან ჯორი ან და უღელი ხარი ან და სათანადო რაოდენობით სხვაგვარი მუშა-საქონელი, 3) საქონლის საკვები იმდენი, რამდენიც საჭირო იქნება საკვების ახალ მოსავლამდე*). იმავე დადგენილებით საკავშირო რესპუბლიკების მთავრობებს მინიჭებული აქვთ უფლება შეიტანონ აღნიშნულ ჩამოთვლაში ცვლილება და დამატებანი ადგილობრივ პირობების მიხედვით. სახელმწიფოს გადასახადის ასაკრებად გადახდევინების მიქცევის შეზღუდვა დასახელებულ საგნების მიმართ ვრცელდება აგრეთვე სხვა პრეტენზიებზეც.

კ. მიქელაძე.

*) Постановление Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров Союза С. С. Р. об изменении некоторых статей положения о взимании налогов от 27 декабря 1927 год. „Известия П.И.К. С.С.С.Р.“ № 8

საკრედიტოლოგიის გასაღისათვის.

თვით გასაღა.

Г.

Гавань—(ჰავანი, სამყურდო) ნავთსაყუდელი
 Газ—(გაზი). აირი
 Газообразный— აიროვანი, აირადი
 Галла—ღალა
 Гараж—გარაჟი
 Гарнизон—გარნიზონი
 Гарнизонный—საგარნიზონო, გარნიზონული
 Гарантия—გარანტია
 Гарантийное письмо—საგრანტიო წერილი
 Гарантировать—გარანტირება
 Гарантированная бумага—გარანტირებული ქაღალდი
 Гарантированный заем—გარანტირებული სესხი
 Гать—გზასხმული, გზაყრილი
 Герб—ღერბი
 Гербовый—საღერბო
 Гибкий—მოქნილი; ლუნვადი
 Гибкость—მოქნილობა; ლუნვადობა
 Гидротехника—ჰიდროტექნიკა
 Гидротехнический—ჰიდროტექნიკური, საჰიდროტექნიკო *)
 Гильза—მასრა,
 Гимнастика—გიმნასტიკა
 Гимнастический—გიმნასტიკური, საგიმნასტიკო
 Гипноз—ჰიპნოზი
 Гипнотический—ჰიპნოზური, საიპნოზო
 Гипс—თაბაშირი
 Гиря—ცოთი, საჭარბი, აბრა, სასწორის ქვა, საწონი
 Гладкий—გლუ
 Гладкость—სიგლუვე
 Главный—მთავარი, თავიდათავი
 Глазомер, на глазомер—თვალზომა; თვალზომით
 Гласный—ხმოვანი (ასო); ხმოსანი; საანჯმნო
 Гласность—ხმოვანება; ხმოსნობა; ანჯმნობა
 Глубина—სიღრმე
 Глубинность—სიღრმევე
 Глубокий—ღრმა
 Глухонемой—ყრუმუნჯი
 Глыба—ბელტი, გორიხი
 Гниение, --ить—ღობობა
 Гнилой—ღამპალი, ღობილი
 Гнилость—სიღამპლე
 Гнучность действия—სიბილწე მოქმედებისა
 Гнучный—ბილწი
 Год—წელიწადი, წელი
 Годичный, годовой—წლიური
 Годность—სივარგე, ვარგისობა
 Годный—ვარგისი
 Голословно—სიტყვა-ცალიერ, უბინაოდ, უსაფუძვლოდ
 Голословный—სიტყვა-ცალიერი, უბინაოდ, უსაფუძვლო
 Голосование, голосовать—ხმის მიცემა, ხმების მოკრეფა
 Голый—შიშველი, ტიტველი
 Горб—კუზი
 Горбатость—კუზიანობა
 Горбатый—კუზიანი

Горение, гореть—წვა
 Горизонт—ჰორიზონტი
 Горизонталь—ჰორიზონტალი
 Горизонтальность—ჰორიზონტალობა
 Горизонтальный—ჰორიზონტური, ჰორიზონტალური
 Горное дело—სამამადნო საქმე, მთამადნოსნობა, მემთამადნეობა
 Горнопромышленность—სამთამადნო მრეწველობა
 Горнопромышленник—სამთამადნო მრეწველი, მთამადნოსანი, მემთამადნე
 Город—ქალაქი
 Городской—საქალაქო, ქალაქური
 Горючесть—წვადობა
 Горючий—წვადი, საწვავი, საწვი
 Гостиница—სასტუმრო
 Государственность—სახელმწიფოებრივობა
 Государственный—სახელმწიფოური, სახელმწიფოებრივი
 Государство—სახელმწიფო
 Готовить—მზადება
 Готово—მზადაა
 Готовый—მზა
 Грабеж, грабить—ძარცვა
 Грабитель—ძარცველი
 Грабительство—ძარცველობა
 Град—სეტყვა
 Градус—(გრადუსი), მენაკი
 Гражданин—მოქალაქე
 Гражданский—სამოქალაქო, მოქალაქური
 Гражданственность—მოქალაქობრივობა
 Гражданственный—მოქალაქობრივი
 Грамм—გრამი
 Гранение, гранит—წახნაგობა
 Граненный—წახნაგოვანი, წახნაგებული
 Гранильщик—მოწახნაგე
 Грань—წახნაგი, წახნი
 Гражданство—მოქალაქეობა
 Грамота—წერაკითხვა
 Грамотность—წერაკითხვის ცოდნა ან მცოდნეობა
 Грамотный—წერაკითხვის მცოდნე
 Граница—საზღვარი, ზღვარი
 Граничить—საზღვრება, საზღვრა, მოსაზღვრეობა
 Графа—სვეტი
 Графический—გრაფიკული
 Гром—მეხი
 Громкий—ხმამალალი
 Громоотвод—მეხამრიდი
 Грубость—უხეშობა, სიტლანქე
 Грубый—უხეში, ტლანქი
 Грузенный—ტვირთული
 Груз—ტვირთი
 Грузить—ტვირთვა
 Грузовик—სატვირთულა
 Грузовой—სატვირთო
 Грузоподъемность—ტვირთწეობა, ტვირთმძლეობა
 Грузоподъемный—ტვირთსაწევი, ტვირთმძლე
 Грузчик—მტვირთავი
 Грунт—ნიადავი
 Группа—ჯგუფი
 Группировать—დაჯგუფება, შეჯგუფება
 Гудок—საყვირი
 Густой—სქელი, ხშირი
 Густота—სისქევე, სიხშირე
 Густить, густеть—სქელება

Д

Давать, дать знать—ტყობინება
 Давность—ხანდაზმულობა
 Давностный—ხანდაზმული

*) საერთოდ „სა-ო“ და „ური“-ს მნიშვნელობის შესახებ შემდეგი უნდა გვანსოდეს: ა) „სა-ო“ გამოხატავს იმას, რაც განზრახულია, დანიშნულია საგნისათვის იმიტომ, რომ ვისიმე აზრით გამოდგება; „იმ მომენტიდან დაწყებული, როცა შექმნა ის ნიშანი, რომლითაც რამე ვისთვისმე გამოდგება, ჩვენი ცნობიერება მიმართულია წინ, მომავლისაკენ“ (სა-ჰიდროტექნიკო, სა-ხალხო, სა-ისტორიო და სხ.); გ) „ური“ კი გამოხატავს იმას, „რაც შექმნილია წარსულში იმ მომენტთან შედარებით, როცა ჩვენი ცნობილი შეიქმნა რისამე განსაზღვრული ნიშანი“ (ჰიდროტექნიკური, ხალხ-ური, ისტორი-ული და სხ.)—იხ. პროფ. გ. ახვლედიანი „ჩვენი მეცნიერება“ 1923 წ. № 2—3, გვ. 56 - 61.

Давностное владение—ხანდაზმული მფლობელობა
 Давностный срок—ხანდაზმულობის ვადა
 Дальнейший—შემდგომი, შემდგომი
 Дамба—ჯებირი
 Дарение—ნაჩუქრობა
 Дарить—ჩუქება
 Даритель—მჩუქებელი
 Даровой—მუქთი
 Даром—მუქთად
 Дарственная запись—ნაჩუქრობის წიგნი ან სიგელი
 Дар—საჩუქარი
 Дата—თარიღი
 Датирование, датировать—დათარიღება
 Дать ход делу—საქმისათვის მსვლელობის მიცემა
 Дать заключение—დანასკვის მიცემა
 Движение—ძრაობა, მოძრაობა
 Движение по службе—სამსახურის მსვლელობა
 Движимый—ძრვადი
 Движимость—ძრვადობა
 Движущий—მაძრავი, მძრავი
 Движущийся—მოძრავი
 Двоебрачие—ორქორწინება
 Двоеженство—ორცოლიანობა
 Двойник—ორეული
 Двоить—გაორება
 Двойной—ორმაგი (მაგ. განი), ორთა (მაგ. ძაფი), ორკე-
 ცი (მაგ. სარჩული), ორზომა (მაგ. რისამე ორი
 ზომა), ორპირი (მაგ. იარაღი), ორწილადი
 (მაგ. რისამე ორი წილი)
 Двойственный—ორადი
 Двойственность—ორადობა
 Двор—ეზო, სამოსახლო
 Дворовое место—საეზოო, სამოსახლო (ადგილი)
 Дворник—მეეზოვე
 Двуконечный—ორწვერა
 Двукратный—ორჯერადი, ორგზისი
 Дебет—დებეტი
 Дебитор—დებიტორი
 Дебиторский—სადებიტორო, დებიტორული
 Дееспособность—ქმედუარიანობა
 Дееспособный—ქმედუარიანი
 Дежурный—მორივე
 Дежурить, дежурство—მორივეობა
 Дезертир—დეზერტირი
 Дезертировать, дезертирство—დეზერტირება, დეზერტი-
 რობა
 Действие, действовать—მოქმედება, ქმედება
 Действенный—სამოქმედო, ქმედებითი
 Действительность—სინამდვილე, ნამდვილობა
 Действительный—ნამდვილი
 Действующий—მოქმედი
 Деление, делить—გაყოფა; დანაწილება; ჭდე
 Делимость—ყოფადობა
 Делимый—ყოფადი
 Дело—საქმე
 Дело в том, что—საქმე ის არის, რომ...
 Делопроизводитель—საქმისმწარმოებელი
 Делопроизводство—საქმისმწარმოება
 Демунципализация—დემუნციპალიზაცია
 Демунципализировать—დემუნციპალიზირება
 Денационализация—დენაციონალიზაცია
 Денационализировать—დენაციონალიზირება
 Деньги—ფული
 Денежный—ფულადი (მაგ. გადასახადი ან ანგარიში), ფუ-
 ლის (მაგ. ნიშანი ან დავთარი), საფულე (მაგ. ყუ-
 თი ან ქისა)
 Депозит—დეპოზიტი
 Депозитный—სადეპოზიტო, დეპოზიტური

Держава—სანპყრობელი
 Державная власть—მპყრობელი ხელისუფლება
 Держатель—მქონებელი, მკერი
 Держать под стражей—დარაჯთქვეშ ყოლა
 Дерзкий, дерзновенный—კადნიერი
 Дерзить, дерзость—კადნიერობა, კადნიერება
 Дерзнуть—გაკადნიერება
 Десть—დასტა
 Десятая доля—მეათედი
 Десятичный—ათწილადი
 Десятилетняя сложность—გაათწლედებული შეკრება ან
 შეერთება
 Десятник—ათისთავი
 Десяток—ათეული
 Деталь—დეტალი
 Детальный—დეტალური
 Дефект—დეფექტი
 Дефектный—დეფექტური
 Дефицит—დეფიციტი
 Дефицитный—დეფიციტური, დეფიციტიანი
 Деяние—ქმედობა
 Деятельность—მოღვაწეობა; საქმიანობა
 Деятельный—საქმიანი; მოსაქმე
 Диаметр—დიამეტრი
 Диаметральный—დიამეტრული
 Диаметрально противоположный—დიამეტრულად წინააღ-
 დეგი
 Дивиденд—დივიდენდი
 Дивидендные бумаги—სადივიდენდო ან დივიდენდიანი
 ქაღალდები
 Дипломатия—დიპლომატია
 Дипломатический—დიპლომატიური
 Дискредитирование, дискредитировать—დისკრედიტირება
 Дискреционная власть—დისკრეციული ხელისუფლება
 Дисциплина—დისციპლინა
 Дисциплинарный—სადისციპლინო, დისციპლინური
 Для всеобщего сведения—საყოველთაო ცნობად
 Длительный—ხანგრძლივი
 Длющийся—გრძობილი
 Добавочный—დამატებითი, დასამატი
 Добрая воля, добровольность—ნებაწაიღობა, ნებაყოფ-
 ლობა
 Добровольно—ნებაწაიღობით, ნებაყოფლობით
 Добровольный—ნებაწაიღობითი, ნებაყოფლობითი
 Добросовестность—კეთილსინდისიერება
 Добросовестный—კეთილსინდისიერი
 Добрососедский—კეთილმეზობლური
 Добрососедские отношения—კეთილმეზობლური ურთიერ-
 თობა
 Доверенность—რწმუნებულება
 Доверие, доверять, доверить—ნდობა, მინდობა
 Доверенный—რწმუნებული
 Доверитель—მრწმუნებელი
 Довод—საბუთი, მოსაზრება
 Довольствие, довольствоваться—კმაყოფა
 Доказать, доказательство—მტკიცება, დამტკიცება
 Доказанный—დამტკიცებული
 Доклад—მოხსენება
 Доклад сделать—მოხსენება ან მოხსენების წაკითხვა
 Документ—დოკუმენტი
 Документально—დოკუმენტურად
 Документальный—დოკუმენტური
 Договор—ხელშეკრულება
 Договор заключить—ხელშეკრულების დადება
 Договорившиеся стороны—ხელშეკრული მხარეები ან ხელ-
 შეკრულების დამდებნი
 Дознание—მოკვლევა
 Долг—ფალი; სისხი

Долговое имущество — გავალბებული ქონება
 Долговое обязательство — სასესხო ვალდებულება
 Долговой акт — სავალო ან სასესხო სიგელი ან აქტი
 Должник — მოვალე
 Должность — თანამდებობა
 Должностное лицо — თანამდებობის პირი
 Должностное преступление — თანამდებობრივი დანაშაული
 Дольщик — მოწილე
 Доля — წილი
 Домашнее завещание — შინაური ანდერძი
 Домашний акт — შინაური სიგელი
 Домашний арест — შინაპატიმრობა
 Домицилированный вексель — დომიცილირებული ან დომიცი-
 ლირებული თამასუქი
 Домовладение — სახლმფლობელობა
 Домовладелец — სახლმფლობელი
 Домогательство — ცდილობა
 Донесение, донести — ცნობილება; ბეზღება
 Доносительство — დამბეზღებლობა, დასმენა, მამბეზღობა
 Доноситель, доносчик — დამბეზღებელი, მამბეზღარი, დამ-
 სმენი
 Донос — დამბეზღება, დასმენა
 Доподлинно — დანამდვილებით
 Доподлинный — დანამდვილებითი
 Дополнение, дополнить — დამატება, დართვა, შევსება
 Дополнительно дამატებით, დასამატებლად
 Дополнительный — დამატებითი, დასამატებელი
 Допрашивать, допрос — დაკითხვა
 Допустим, что — მივიღოთ, რომ...
 Допустить, допущение — მიღება
 Допустимость — მისაღებლობა, მიღებადობა
 Допустимый მისაღები, მიღებადი
 Доследование, доследовать — დამატებითი გამოძიება
 Досмотр, досмотреть — დაზვერვა
 Досмотрщик — მეზვერე
 Досрочно — ვადამდე
 Достаточно — საკმაოა, საკმარის
 Достаточный — საკმაო, საკმარისი
 Достаточное основание — საკმაო საფუძველი
 Достигать, достигнуть — მიღწევა, მიწევა
 Достижение — მიღწეულობა ან მინაღწევი (და არა „მიღ-
 წევა“, ვინაიდან ეს სიტყვა „მინაღწევი“ იმნიშობა-
 დე უნდა ვაწარმოოთ ზმნისაგან „მიღწევა“, რო-
 გორც ვაწარმოებთ სიტყვას „მონაპოვარი“ ზმნისა-
 გან „მოპოვება“).
 Достижимость — მიღწევადობა
 Достижимый — მღწევადი, მისაღწევი
 Достоверно — სარწმუნოდ
 Достоверный — სარწმუნო
 Достоверность — სარწმუნობა
 Достойный внимания — საყურადღებო, საგულისხმო, გულ-
 სახმიერი
 Доступность — მისაღვომობა, მისაწვდომობა, მიღვომადობა,
 მიწვდომადობა
 Доступный — მისაღვომი, მიღვომადი, მისაწვდომი, მიწ-
 ვდომადი
 Доход — შემოსავალი, შესავალი
 Доходный — შემოსავლიანი, შესავლიანი
 Драка — ჩხუბი
 Дробить — მსხვრევა, დაწვლილვა
 Дробление иска — სარჩელის დაწვლილვა
 Дробь — საფანტი, წილადი
 Дружеский вексель — მეგობრული თამასუქი

Дубликат — დუბლიკატი
 Духовенство — სამღვდლოება
 Духовное завещание — ანდერძი, ანდერძის წიგნი
 Душевный — სულიერი
 Душевная болезнь — სულიერი ავადმყოფობა
 Душевно-больной — სულიერი ან სულით ავადმყოფი
 Душеприказчик — ანდერძის აღმასრულებელი, სულის მო-
 ურნე
 Дожина — (დუზენი), თორმეტეული

E.

Единица — ერთეული
 Единичный — ერთეულადი
 Единичность — ერთეულადობა
 Единоновременный — ერთდროული
 Единоновременность — ერთდროულობა
 Единный — ერთობლივი
 Единение — ერთობლივობა
 Единство — ერთობა
 Единственный — ერთადერთი
 Единокровный — ერთსისხლიერი
 Единоличный — ერთპიროვნული
 Единообразный — ერთნაირი, ერთსახიანი, ერთსახე
 Единообразность, единообразие — ერთნაირობა, ერთსახეობ
 Единоутробность — ლვიძლიერობა
 Единоутробный — ლვიძლი, ლვიძლიერი
 Ежедневно — ცისმარე დღეს, ყოველ დღეს
 Ежедневный — ცისმარდღიური, ყოველდღიური, საყოველ-
 დღეო
 Ежегодно — წლითწლად, წელიწდეულად ყოველწლიურად
 Ежегодный — წლითწლითი, წელიწდეული, ყოველწლიური
 Ежемесячно — თვედათვე
 Ежемесячный — ყოველთვიური
 Емкий — ტევადი
 Емкость — ტევადობა
 Естественнo — ბუნებითად, ბუნებრივად
 Естественный — ბუნებითი, ბუნებრივი

Ж.

Жалоба — საჩივარი
 Жалобщик — მომჩივანი
 Жалованье — ჯამაგირი
 Железно-дорожный — სარკინისგზო
 Женский пол — მდედრობითი სქესი
 Жестокость — სისასტიკე, სასტიკობა, სიმძლავრე
 Жестокый — სასტიკი, მძლავრი (შენ.: სიტყვას „მძლავრი“
 ხშირად ხმარობენ ძლიერის, ღონიერის, ძალუმის
 და სხ. მნიშვნელობით. მძლავრი საბუთები მაქვსო.
 განათლება მძლავრი იარაღიაო და სხ. ეს დიდი
 შეცდომაა, ვინაიდან სიტყვა „მძლავრი“ ნიშნავს
 სასტიკს, გულქვას, უწყალოს, მტარვალს და სხ.)
 Жизненные припасы — საარსებო სურსათი ან სანოვავე
 Жилая площадь — საცხოვრებელი ფართობი
 Жилой дом — საცხოვრებელი სახლი
 Жилище, жилье — სადგომი, ბინა
 Жилищное товарищество — საბინაო ამხანაგობა
 Жительство — ბინადრობა
 Житель — ბინადარი, მოსახლე, მცხოვრები
 Жребий — წილი
 Жребий метать, кинуть — წილის ყრა
 Журнал — ჟურნალი
 Журнальный — საჟურნალო, ჟურნალური

საქართველოს ს. ს. რ. იუსტსახკომის გამომცემლობა

ი ბ ე ზ ე ბ ა

საქართველოს ს. ს. რ. სამოქალაქო სამართლის კო-
დექსის 180—205¹⁻⁸ მუხლების კომენტარი

„ნ ა ს უ ი ღ ო ბ ა“

—კომენტარი იუსტსახკომის საკანონმდებლო განყოფილების
წევრ-კონსულტანტის—

ა. ალხოვისა.

საქართველოს ს. ს. რ. იუსტსახკომის გამომცემლობა

ი ყ ი ღ ე ბ ა

გამომცემლობის ახალი გამოცემანი

1. ს.ს.ს.რ. სისხლის სამართლის კოდექსი 1928 წ. რედაქციით—ფასი 65 კ.
2. სასახლხო მსაჯული და მისი უფლება-მოვალეობანი (ბროშურა)—ფასი 25 კ.

ცალკებით წიგნები იუიღება სასელებამის უეელა მდასიებში, მასრის ცენტ-
რებში სასახლხო მოსამართლეებთან და გამომცემლობის კიოსკში. ბითუმაღ იუსტ-

სასკომის გამომცემლობის საწუობში.

შეკვეთით უნდა მიმართონ: ტფილისი, ტრიბუნალის ქ. № 32, იუსტსახკომის
გამომცემლობას. ტელ. 13-68.

საქართველოს
საბჭოთაო

„საბჭოთა სამართალი“-ს რედაქცია

ეცხაღებეს

სამაზრო სასამართლოების, სამაზრო მილიციების
სამმართველოების და კერსონალურ ხელისმომ-
ფერლების საყურადღებოდ (როგორც აღგილო-
ბრის აგრეთვე მაზრებში).

რომ საჭიროა დროზე შემოიტანონ მათ- ზე დარჩენილი დავალიანება

ექვსთვიან ხელისმომფერლებს ამ თავით მოვაკონებთ,
რომ საჭიროა ჟურნალზე ხელისმომწერის განახლება.

ИЗДАТЕЛЬСТВО НКЮ ССР ГРУЗИИ

ПЕЧАТАЕТСЯ

РУКОВОДСТВО для работников Суда, Финорганов,
а также для плательщиков:

„ДЕЙСТВУЮЩЕЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО о порядке
перехода и обложения налогом имуществ, переходящих
по наследованию и дарению“

Составлено сотрудником НКФ ССРГ И. ПАИЧАДЗЕ.